

BALÁZS NÁNDORNÉ

szaktanár

Etes

SZÚCS MARIANNA

igazgató

Észak-magyarországi Regionális Környezetvédelmi Központ

Salgótarján

Czene Gyuláné: Játék a tanulásban*

A tudományok a játékot kétféleképpen értelmezik. Egyrészt semmittevés, mely nem eredményez értékelhető eredményt a gyermekek számára. Másrészt a tanulási folyamat fontos részének/alapjának tekintik. A játékban a gyerekek ismereteket, készségeket szerezhetnek, s a tevékenység során alakul, fejlődik személyiségük. Tehát ebből következik annak az állításnak az igazsága, hogy „tanulás van a játékban”. Ha átgondoljuk, az igazság az, hogy a kisgyermek csecsemőkorától iskolás koráig tanul a játékban a játékkal. Ezt nem muszáj csinálnia, nem kényszerűségből teszi. Mikor iskolás lesz – mondják – a játék helyett tanulni kell. Első a tanulás, csak aztán következhet a játék! Hogy is van akkor? Eddig tanult a játékkal, iskolásként pedig tanuljon. De a gyermek szereti, megszerette pici korától a játékot, s egyre kevesebb ideje jut erre a megszokott, „nem muszáj” tevékenységre. Hát természetes, hogy szereti, szeretné mind gyakrabban. Erősíti is a pedagógia a játék és a játékos módszerek alkalmazását. De, ahogyan haladnak az évek, egyre kevesebb idő jut erre. Marad a játék a kevés szabadidőre, a napközis foglalkozások egy részére, esetleg a testnevelés órákra. S ha szemügyre vesszük a tantervi követelményeket, a tankönyveket, el kell ismernünk, hogy nehéz munka a tanulóké. Az általános iskola felső tagozatában egyre több a tantárgy, egyre nagyobbak a követelmények, egyre nehezebb nyelvezetűek a tankönyvek, a feladatok. Hogyan is lehet ezeken könnyíteni, kedvet csinálni ehhez. Lehet a játékkal is! Azaz „Játék a tanulásban”. Tehát valahogyan fordítva, mint a kisgyermekkorban. Pedagógusok, tankönyvszerzők játékos feladatokkal teszik szívesebbé a tanulást. Ezt szolgálják a különböző társasjátékok is, amelyek számtalan új ismerethez juttatják a gyerekeket, ha használják a játékokat. A tanítványokkal a Dobókockás környezetvédelmi társasjátékkal is lehet játszani, vagy esetleg feladatul adni.

Ez a társasjáték segítséget nyújt olyan ismeretek megszerzéséhez, amely nem önálló tantárgy, de több tárgykörben megjelenik. Így: a természetismeret, biológia, földrajz, történelem (állampolgári ismeretek) stb. Kötelező téma az osztályfőnöki órákon is, s igazi gyakorló terepet az erdei iskolai programok nyújtanak az ismeretágnak. A játék témákra bontott ismereteket nyújt. Ha a tanuló nem tudja a választ, lehetősége van a mellékelt „Kérdés-felelet”-füzetből kikeresnie. Ezzel fejleszti a tanulási képességeket. Segíti a gyermek megismerőtevékenységét, az ismétlődő játékkal fejleszti ismeretei felidézését, emlékezőképességét.

A társasjáték személyiségfejlesztő hatása is említésre méltó. A játékszabály betartása, az egymás iránti tolerancia, az együttműködés, s az egészséges versengés mind nevelő hatású. Ezen túl a játék maga élmény a célzott korosztály – a 9–14 évesek – számára. Így felkeltheti a téma iránti érdeklődést, az elsajátított és a kapcsolatos ismeretek alkalmazása kialakítója lehet a környezettudatos magatartásnak. S ez korunkban az egyik legfontosabb nevelési feladat.

Játszani lehet kiscsoportban, s több csoport is versenyezhet. Jól használható a tehetséges gyerekekkel való foglalkozáshoz, szakkörökön és a tantárgyi versenyekre való felkészülés során is. De szabadidős foglalkozások keretében csupán szórakozás céljából is alkalmazható a társasjáték.

* Pályázatot nyert környezetvédelmi oktatójáték

A játék egy dobozban elhelyezett játékmező (ezek színesek), a kérdések és a helyes megfejtések egy kis füzetben találhatóak. Bábukkal és dobókockával vannak felszerelve. Mi kipróbáltuk, hasznosnak bizonyult, ezért ajánljuk másoknak is.

(A Dobókockás környezetvédelem társasjáték megrendelhető: Czene Gyuláné, 3100 Salgótarján, Somogyi-Bacsó út 4. Ára: 1300 Ft/db)

Dr. NAGY ANDOR
főiskolai magántanár
Eger

Dr. Trencsényi László: Utak és történesek

1932-ben születtem, és így ifjúkoromban cserkész voltam 1948-ig Dobós diákként. Mindmáig emlékezem a sok ismeretet és élményt adó rajgyűlésekre, őrsi összejövetelekre, a pilismaróti táborozásra, a különböző képességfejlesztő próbákra, számháborúkra stb.

Az egri főiskolán 1960 óta oktatok. Itt kezdettől jelentős szerepet kapott a pedagógiai, majd a neveléstudományi tanszéken a gyermekmozgalom mint nevelési színtér megismertetése a hallgatókkal, illetve korábban az úttörővezető-képzés.

Átéltém a rendszerváltoztatás folyamatában a gyermekmozgalmak megújulását, és élem azt a sajátos világot, amelyben gyermekeink tömegei nem részesülhetnek azokban a javakban, amik a gyermekmozgalmakból adódhatnak.

A csellengők, a kulcsos gyermekek, a rossz társaságba kerülők, a családokból kivetettek, a gyermekbűnözőkké válók mentsvára lehetne a gyermek- és ifjúságmozgalom.

60 éve történt, hogy hazánkban a minden gyermeket megszólító, minden gyermeknek programot, élményt adó úttörőmozgalom zászlót bontott. Erre emlékeztet 16 évvel a rendszer-változtatás kezdete után dr. Trencsényi László professzor összeállításában megjelent *Utak és történetek* c. tartalmas és terjedelmes kötet, amely adalékokat tartalmaz a magyar úttörőmozgalom történetéhez.

A kerek évfordulót köszöntő kötet nem ünnepeltet, sokkal inkább emlékeztet. Emlékeket, tanulmányokat, empirikus kutatási beszámolókat tartalmaz. Felidézi a hat évtized sokszor pozitív, de számos esetben negatív hangvételű megnyilvánulásait.

A kötetet bevezető kritikusk, de rendkívül tartalmas előszóbból kiemelésre kívánczik, hogy az úttörőmozgalom történetének monografikus feldolgozása még mindig várat magára, jóllehet tény, hogy „az úttörőtörténelem része a modern Magyarország történetének”.

Az első tanulmány szerzője Trencsényi Waldapfel Imre, aki 1946-ban és 1957-ben is „nevét és arcát adta az úttörőmozgalomnak”, aki 1948-ban „Az Úttörő Mozgalom eszményeiről” írva történelmi keretbe ágyazva fejt ki klasszikussá váló mondanivalóját, ami a későbbiekben hivatkozási alapul szolgált.

Az úttörőmozgalommal is foglalkozó ókortudós apát követik a kötetben a fiak: Trencsényi Imre és László.

Trencsényi Imre emlékiratai közül az első 1946-os, amíg az utolsó 60 évvel később íródott. Valóságos kordokumentum, saját készítésű fotók gyűjteményeként jelenik meg a kötetben.

Az összeállítást is végző Trencsényi László írásai jelentik a nagyobb terjedelmet, és érdekelhetően sejtetik a mozgalommal mindmáig való együttlélést, az elkötelezettséget.